

An aerial photograph of Rotterdam, showing a dense urban landscape with a mix of modern skyscrapers and traditional European architecture. The city is situated along a large body of water, with a prominent canal or river winding through the center. The sky is clear and blue, and the overall scene is bright and sunny.

Winterspecial Kennisnetwerken Rotterdam

Publicaties, events, onderzoek & plannen

December 2025

Voorwoord

Rotterdam is een veelzijdige stad met een grote diversiteit aan maatschappelijke vraagstukken. In een veranderende wereld ontstaan steeds nieuwe kennisvragen en is er steeds meer behoefte aan kennis. In diverse kenniswerkplaatsen (KWP's) en andere samenwerkingsverbanden werken onderzoekers, beleidsmedewerkers en professionals samen aan vraagstukken die opkomen. En die belangrijk zijn voor Rotterdam en voor de veerkracht van de stad, en haar bewoners.

De stad kent inmiddels dertien van deze kennisnetwerken, waarvan sommige al vijftien jaar bestaan. Hierbij zoeken we verbindingen tussen nieuw onderzoek, bestaand onderzoek, beleid en praktijk. Het levert ook voor kennisinstellingen interessante inzichten op. Door gezamenlijke en wederkerige kennisontwikkeling streven we naar beleid met meer impact. In deze Winterspecial brengen we je op de hoogte van diverse onderzoeksprojecten, recente opbrengsten en plannen voor 2026. Veel leesplezier!

Marco Bik (kenniscoördinator gemeente Rotterdam)

Marjolein Kooistra (coördinator kenniswerkplaatsen Erasmus Universiteit Rotterdam)

Saskia van Veen (teamleider onderzoek gemeente Rotterdam)

Kennisevents in 2025

Hoe houden we technologie menselijk?

Tijdens één van de meetups van het **Future Society Lab** stonden drie thema's centraal: verbinding, verantwoordelijkheid en veerkracht. Verkend werd hoe digitale technologie interactie kan verrijken, waarom verantwoorde AI draait om mensen en ethiek, en hoe AI kan ondersteunen bij complexe vraagstukken. De kernboodschap? Begin niet bij 'We moeten iets met AI', maar bij 'Wat willen we bereiken?'.

[Lees hier het verslag en geef je op voor volgende meet ups](#)

Samen leren voor gezond beleid

CEPHIR organiseert regelmatig seminars en interactieve workshops. In 2025 spraken we over [gezonde leefstijl op school](#), [culturele sensitiviteit in preventieve zorg](#) en wat telt als 'bewijs' in gezondheidsbeleid. Deze bijeenkomsten versterken samenwerking tussen wetenschap, beleid en praktijk voor toekomstbestendig gezondheidsbeleid. Houd de website en nieuwsbrief in de gaten voor seminars in 2026!

[Bezoek voor meer informatie over de webinars en workshops de website](#)

Kennisfestival: Inspiratie en vernieuwing in het onderwijs

Het kennisfestival van het **KWP Rotterdams Talent** bood op 19 juni 2025 een middag vol kennisdeling en nieuwe ideeën. Thema's die langskwamen waren handelingsverlegenheid bij complexe situaties; alternatieve toetsvormen die creativiteit en ruimtelijk denken stimuleren; en hoe podcasts professionele ontwikkeling toegankelijk maken.

[Zie hier meer informatie over het Kennisfestival](#)

Kennisevents in 2025

Spanningen in de Stad

Hoe houden we wijken leefbaar en verbonden in tijden van groeiende spanningen? In veel Rotterdamse wijken nemen fricties toe tussen bewonersgroepen en tussen burgers en gemeente. Deze spanningen bedreigen de leefbaarheid, maar bieden ook kansen voor dialoog en vernieuwing. De **Kenniswerkplaats Leefbare Wijken** organiseerde dit college om te onderzoeken hoe spanningen ontstaan, hoe ze zich uiten en hoe we ze kunnen ombuigen naar verbinding.

Broodje werk

Dit jaar introduceerde de **KWP Stedelijke Arbeidsmarkt Broodje Werk**: een maandelijkse bijeenkomst vol frisse inzichten over werk, bestaanszekerheid en samenleven. Experts en jonge denkers delen hun ideeën op een toegankelijke manier en gaan in gesprek met beleid en praktijk. In 2025 spraken we onder andere over [waardigheid in werk](#), [de ervaringen van arbeidsmigranten](#) en over [emoties en waardenconflicten in besluitvorming](#). De verslagen zijn terug te lezen via de links. Goed nieuws: Broodje Werk gaat door in het nieuwe jaar!

Tentoonstelling van de Rotterdammer toen, nu en morgen

Geen traditioneel congres, maar een interactieve tentoonstelling van **GOVLAB010** waarin één vraag centraal stond: hoe ziet de gemeente van de toekomst, en haar relatie met verschillende generaties Rotterdammers, eruit? Jongeren deelden hun toekomstvisie via creatieve uitingen en bezoekers reflecteerden op behoorlijk bestuur en de spanning tussen bijvoorbeeld transparantie en maatwerk. De toekomstarena in Studio Speculaas was de plek om activiteiten rond speculeren te organiseren of bij te wonen. En de tijdlijn bood niet alleen inzicht in het verleden, maar hielp ambtenaren en onderzoekers ook om te reflecteren op de toekomst van ambtelijk vakmanschap.

[Zie hier meer informatie over de interactieve tentoonstelling](#)

Publicaties

Nieuwe leeragenda jeugdzorg

ST-RAW heeft een nieuwe leeragenda. Deze is opgesteld via huiskamersessies met ervaringsdeskundige jongeren en ouders, en met jongeren van Youngins. Vervolgens zijn, samen met deze groepen en met professionals uit praktijk, beleid, opleidingen en onderzoek, vier belangrijke thema's geïdentificeerd:

1. Jongerenparticipatie en inzet ervaringskennis
2. De lerende, reflecterende professional / organisatie
3. Breed en integraal werken bij intake en hulp
4. Laagdrempelige hulp en verstevigen van de sociale basis

[Naar de leeragenda](#)

Sociaal werk als reflectieve beleidspraktijk

De veranderende verzorgingsstaat vraagt om nauwere samenwerking tussen beleid en praktijk. **Carelab Rotterdam** droeg bij aan een position paper over de rol van sociaal werkers als cruciale schakels tussen leefwereld en systeemwereld. Hun politiserende rol—knelpunten signaleren, onrecht agenderen en meedenken over beleid—helpt beleid beter aansluiten bij inwoners. Aanbeveling: betrek sociaal werkers vroegtijdig en structureel, bied ruimte voor maatwerk en veranker signalen uit de wijk in beleid. Zo ontstaan uitvoerbare oplossingen en meer vertrouwen in de overheid.

[Lees het position paper hier](#)

Publicaties

Samenwerken aan thuisgevoel: placemaking om mens en plek te verbinden in Rotterdamse Wijken

Eind december verschijnt een essay van de **Kenniswerkplaats Leefbare Wijken**. Gebaseerd op onderzoek van studenten in drie Rotterdamse buurten, onderzoekt het essay hoe bewoners zich een thuis maken in een stad die voortdurend verandert. Thuisgevoel ontstaat in een samenspel van sociale relaties, betekenisvolle plekken, eigen initiatief en samenwerking tussen bewoners en instanties. Het groeit vooral van onderop, wanneer bewoners ruimte krijgen om te doen, te verbinden en plekken naar hun hand te zetten. Aanbeveling: ondersteun lokale initiatieven, werk samen vanuit vertrouwen en bekijk thuisgevoel integraal – als levend proces in de stad.

[Publicaties – KWP Leefbare Wijken](#)

De onderzoeker als evenwichtskunstenaar : 5 tips om je te verhouden tot kennis en beleid

De gemeente Rotterdam, in samenwerking met de **kennisnetwerken** en Platform31, organiseerde een kennissessie over de verbinding tussen onderzoek, politiek en beleid. Alyt Damstra, bijzonder hoogleraar Kennis en strategische beleidsadvisering (UvA) en Senior wetenschappelijk medewerker bij de WRR, sprak met de deelnemers over:

- Hoe bepaal je als onderzoeker welke rol je inneemt?
- Hoe ga je om met de politisering van kennis?
- Hoe verhoud je je tot beleidsmakers bij complexe vraagstukken?

Van onderzoekers vraagt dat om rolvast te zijn, maar ook wendbaar, en om helder te communiceren. Deze en andere tips helpen onderzoekers in hun rol als evenwichtskunstenaar bij het navigeren tussen de drie domeinen.

[Lees het artikel hier](#)

Onderzoeken

De digitale toekomst van Rotterdam

Het **Future Society Lab** onderzoekt samen met gemeente, kennisinstellingen en onderwijs hoe digitale technologie kan bijdragen aan een inclusieve en menselijke stad. Drie thema's stonden centraal in 2025:

Citiverse ontwikkelt een Europees alternatief voor de metaverse, waarin publieke waarden centraal staan.

Digital Humans experimenteert met empathische digitale entiteiten zoals 'Digiderius' - die participatie verrijken, maar ook vragen oproepen over representativiteit.

Society richt zich op de 'ziel van de stad' en pleit voor een gedeelde visie op technologie, ook met aandacht voor jongeren en gemarginaliseerde groepen.

Future Society Lab groeit door met nieuwe pilots, meetups en projecten, en vormt een collectief geheugen waarin kansen, zorgen en ethische vragen samenkomen.

[Meer over dit lopende onderzoek](#)

Grip op geldzaken

In Dordrecht-Wielwijk onderzocht de **Werkplaats Sociaal Domein Zuid-Holland Zuid** samen met bewoners, vrijwilligers, professionals, ambtenaren en onderzoekers wat écht helpt om grip te krijgen op geldzaken. Armoede gaat immers over meer dan geld: ook vertrouwen, taal en netwerk spelen een rol. Centraal stond de vraag: hoe ondersteunen we bewoners om zelf regie te houden over hun financiële leven? Het onderzoek leverde inzichten én actie op. Twee wijkgroepen werken verder: één focust op vertrouwde plekken en gezichten, de ander op financiële educatie op maat. Zo groeit een netwerk waarin bewoners, vrijwilligers en professionals samen bouwen aan duurzame financiële gezondheid.

[Meer over dit onderzoek en de wijkgroepen](#)

Onderzoeken

De wijk als steunstructuur

De mentale gezondheid van jongeren en jongvolwassenen in Nederland staat de laatste jaren onder druk. Naast hulp en ondersteuning voor het individu is inzet op collectieve steunstructuren en op de kwaliteit van de leefomgeving van groot belang. Op welke wijze is het mogelijk om op wijkniveau ondersteuning te bieden en van waarde te zijn voor jongeren en jongvolwassenen? Een van de projectteams van de **Werkplaats Sociaal Domein Zuid-Holland Zuid** onderzoekt dit vraagstuk in Schiedam en Zwijndrecht, in co-creatie met de gemeente en wijkpartners. Deze onderzoeksrapportage richt zich op de Schiedamse wijk Nieuwland.

[Lees het onderzoek hier](#)

Overgewicht in samenhang aanpakken

De gemeente Rotterdam kampt met een stijgend percentage inwoners met overgewicht. Het rapport 'Op weg naar samenhang' is opgesteld in samenwerking met **CEPHIR**, laat zien hoe bestaand beleid onbedoeld het systeem versterkt waarin overgewicht ontstaat. Aanbeveling: vergroot kennis over preventie, hanteer een systeembenadering en verschuif van losse acties naar interventies die onderliggende overtuigingen aanpakken.

CEPHIR faciliteerde daarnaast het GIOS-project waarin een systeemkaart is ontwikkeld die de dynamieken van obesitas in lage inkomenswijken blootlegt, zoals de wisselwerking tussen sociaaleconomische omstandigheden, beleid en commerciële belangen.

[Lees hier het rapport 'Op weg naar samenhang'](#)
en [lees hier meer over de systeemkaart](#)

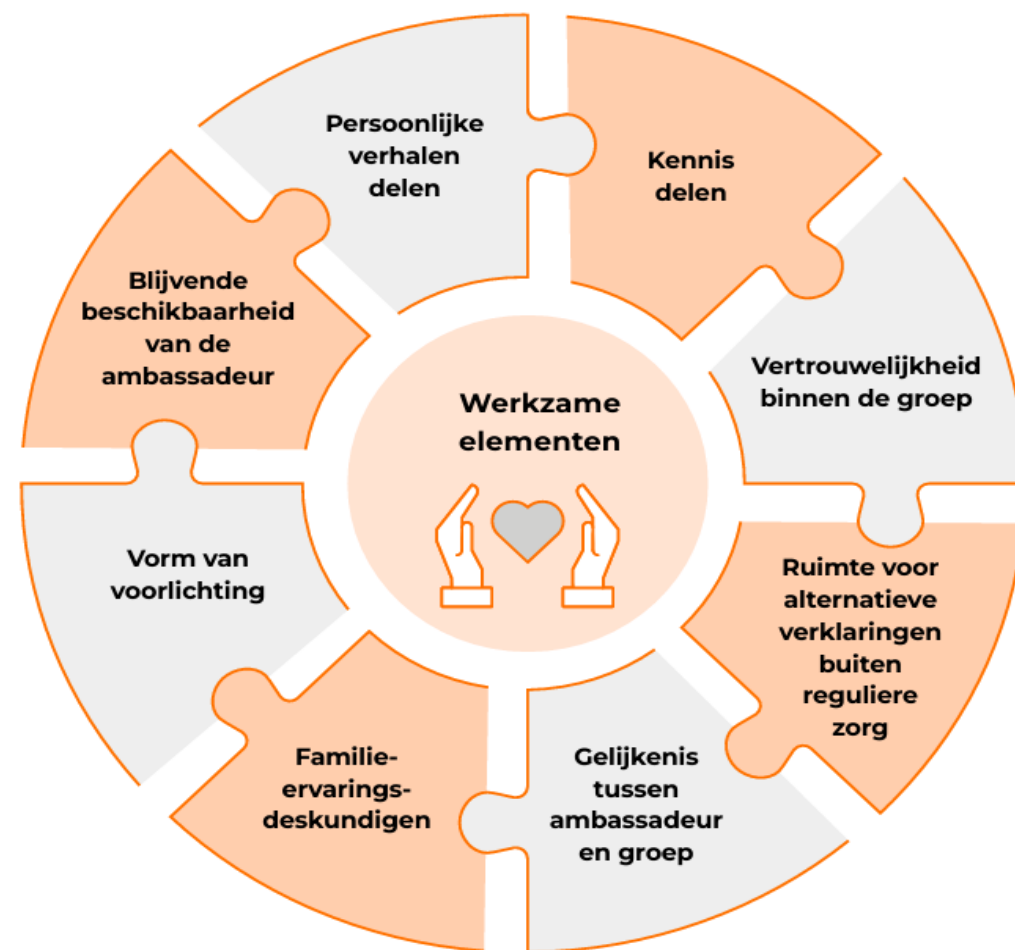
Onderzoeken

Gezond gedrag en systeem

Healthy'R evalueerde een ondersteuningsprogramma van Indigo gericht op veerkracht van migrantenmantelzorgers die zorgen voor naasten met psychische problemen. Ook werd onderzocht hoe verschillen in buurtomgeving samenhangen met ervaren gezondheid. Beide projecten laten zien wat succesfactoren zijn, zoals de inzet van sleutelpersonen en de ervaren beschikbaarheid van gezondheid-bevorderende faciliteiten. Ook zijn er uitdagingen, zoals een structurele aanpak om de kloof in zorgtoegankelijkheid te verkleinen en ervoor te zorgen dat inwoners met financiële stress buurtfaciliteiten weten te vinden.

Voor meer informatie en resultaten van beide onderzoeken, zie: [Ze zijn toch niet gek?! - Healthy'R Rotterdam](#) en [Buurtverschillen - Healthy'R Rotterdam](#).

Veerkracht van mantelzorgers

Onderzoeken

Anders toetsen – creatief en ruimtelijk denken

Dit project van de **KWP Rotterdams Talent** richt zich op het introduceren van vakoverstijgende kennis en vaardigheden, zoals creativiteit en ruimtelijk denken, in het basisonderwijs, met specifieke aandacht voor Wetenschaps- en Techniekonderwijs. Het doel is om de belangstelling voor wetenschap en techniek te vergroten, creativiteit en ruimtelijk denken bij kinderen te monitoren, en kansenongelijkheid aan te pakken. In het licht van de groeiende vraag naar technisch geschoold personeel, benadrukt het project het belang van cognitief activerend lesgeven en de ontwikkeling van niet-binaire beoordelingscriteria voor ruimtelijk denken en creativiteit bij kinderen. ESSB vormt samen met stichting Maakotheek en TU Delft hierin het consortium.

Hoe overheidsorganisaties anticiperen achter de schermen

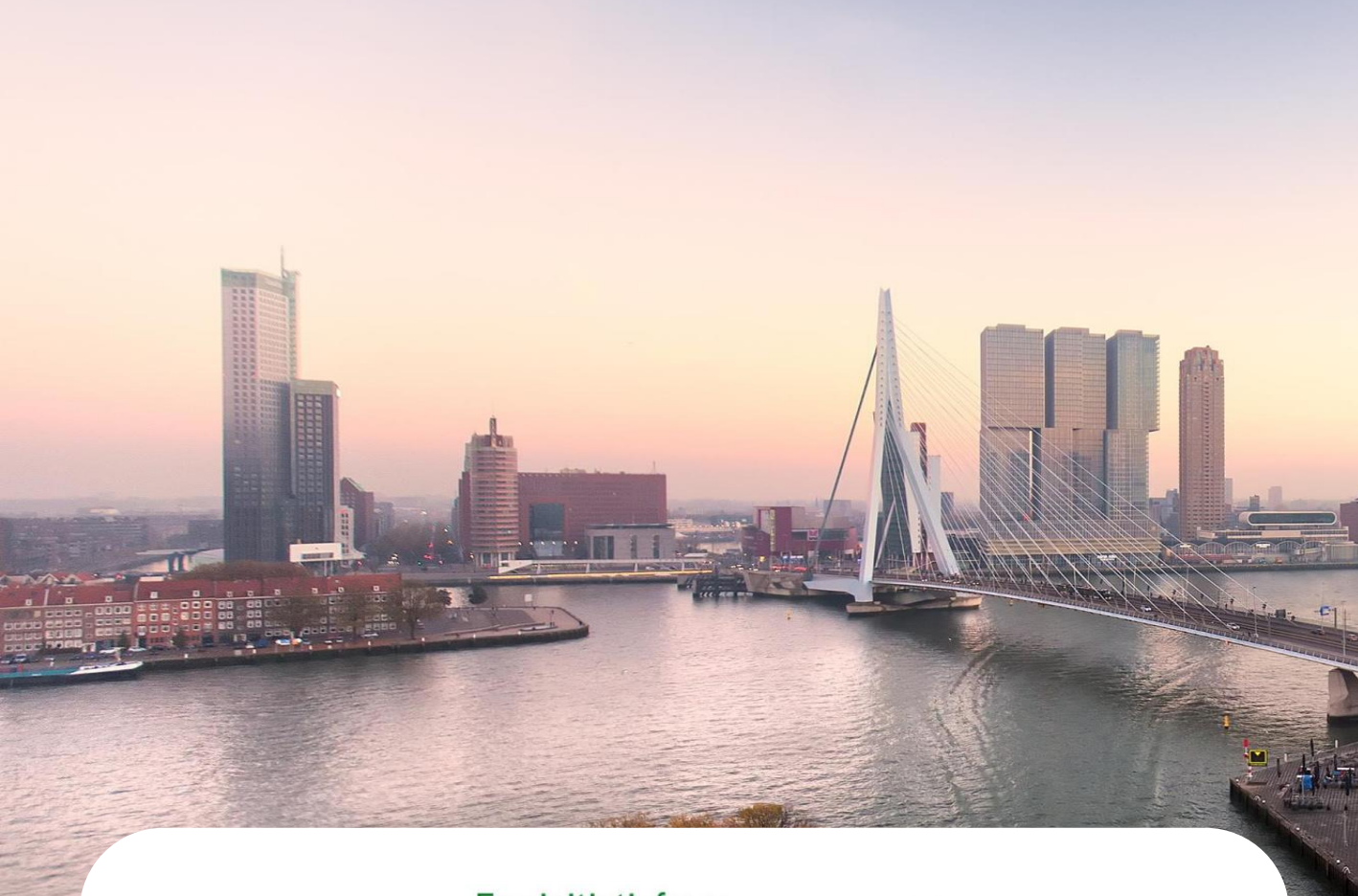
Overheidsorganisaties moeten inspelen op een onbekende toekomst. Dit vraagt om anticiperend vermogen: het verkennen van mogelijke scenario's en het benutten van deze inzichten voor besluiten nu. Het essay van **GOVLAB010** laat zien hoe Gemeente Rotterdam hiermee omgaat, vaak achter de schermen, in een cultuur die korte termijnresultaten stimuleert. Twee benaderingen komen naar voren: *projectie*, gericht op efficiëntie en effectiviteit, en *speculatie*, gericht op leren en adaptiviteit. Samen versterken ze het vermogen om voorbereid te zijn op voorspelbare ontwikkelingen én flexibel te reageren op onverwachte situaties. Deze inzichten zijn waardevol voor elke organisatie die wil omgaan met onzekerheid en verandering.

[Lees hier het essay van GOVLAB010](#)

Plannen voor 2026

- **ST-RAW** organiseert op **27 januari 2026** de eerste landelijke leernetwerk bijeenkomst in het kader van Samenwerkende Kenniswerkplaatsen Lokale Preventie (SKELOP): samen met acht regionale KWP's jeugd onderzoeken we hoe samenwerking tussen lokale jeugdteams en primair onderwijs, voortgezet onderwijs en mbo het best vorm krijgt en hoe we landelijk beter van elkaar kunnen leren. Interesse om mee te doen? Mail ST-RAW via st-rawMO@rotterdam.nl voor meer informatie.
- **CEPHIR** viert op 26 februari 2026 haar 20-jarig bestaan met een [lustrumsymposium](#). Het programma bevat interactieve sessies, inspirerende sprekers en ruimte om vooruit te kijken naar de toekomst van gezondheid en preventie.
- In 2026 wordt door **KWP Stedelijke Arbeidsmarkt** een essaybundel met tien auteurs samengesteld die verkent hoe Rotterdam keuzes moet maken in werken, leren en ondernemen richting 2050.
- **Future Society Lab** lanceert de 'Future Society Awards' voor studenten en introduceert onder meer een publieke campagne en pilots rondom Digital Humans, in nauwe samenwerking met het programma Rotterdam Citiverse.
- Op **27 januari 2026** organiseert de **Werkplaats Sociaal Domein Zuid-Holland Zuid** een Kenniscafé met als thema: *'De conclusies en eindproducten rondom het programma Zinvol ouder worden en zijn'*. Meer informatie en aanmelden kan [via deze link](#).
- De **Kenniswerkplaats Werk & Inkomen** bouwt in 2026-2027 een lerend netwerk voor agendaontwikkeling, kennisdeling en toepassing van inzichten om kansen op passend werk en bestaanszekerheid te vergroten. Voor meer info, zie [hier](#).
- In 2026 start bij **Carelab Rotterdam** een nieuw 4-jarig onderzoek naar Informele zorgnetwerken in Rotterdamse wijken, waarbij de zorgnetwerken worden versterkt via co-design.
- De komende jaren werkt **Kenniswerkplaats Leefbare Wijken** mee aan twee promotieonderzoeken over 1) het versterken van een groene en gezonde leefomgeving in Lombardijen en over 2) de rol van emoties in participatieprocessen en de mogelijke samenhang met sociale ongelijkheid. Zie voor meer informatie: [Onderzoek – KWP Leefbare Wijken](#)

Een initiatief van
**Gemeente
Rotterdam**

**Erasmus
University
Rotterdam**

Mogelijk gemaakt door:

PLATFORM31
kennis en netwerk voor stad en regio

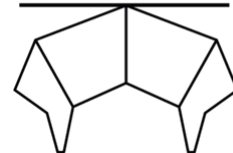
Beelden: Rotterdam make it happen
(Iris van den Broek, Claire Droppert,
Guido Pijper)

future
society
lab

 Werkplaats
SOCIAAL DOMEIN
Zuid - Holland
Zuid

 KWP
STEDELIJKE ARBEIDSMARKT

ST-RAW
kennis in de jeugdhulpketen

GOVLAB010
STURING IN VERANDERING.

CEPHIR

Healthy'R

Centrum voor gedrags-
onderzoek en ontwikkeling

 CARE LAB
ROTTERDAM

KENNISWERKPLAATS
Leefbare wijken